

Pedagogiske rettigheter og muligheter

Spesialpedagog Livø Nyhus

TRS

Skolens formålsparagraf

- *Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrong.*
- *Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.*

Skolens ansvar

- Alle elever har rett og plikt til opplæring.
- Alle elever skal ha et likeverdig opplæringstilbud
- Elevene skal ha et tilfredsstillende utbytte av opplæringa

Skoleeier skal tilby elevene et

Godt læringsmiljø

Et tilrettelagt fysisk miljø

Et trygt og utviklende psykososialt miljø

Elevenes skolemiljø

Alle elever har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring

Det er elevens egen, subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende
Aktivitetsplikt (Kap. 12)

Elevers beste er lovfestet i ny lov (§10-1)

Elevene skal bli hørt i saker som angår dem, de skal bli hørt og meningene deres skal legges vekt på etter alder og modning.

Plikt til å samarbeide

Opplæringsloven:

- Skolen skal samarbeide med barnehagen om barna sin overgang frå barnehage til skole og skolefritidsordning.
- Samarbeidet skal bidra til at barna får ein trygg og god overgang.
- Skoleeigaren har hovudansvaret for samarbeidet og skal utarbeide ein plan for overgangen frå barnehage til skole og skolefritidsordning.

(Kilde: Lovdata)

Informasjonsoverføring i overgang barnehage - skole

- Skolen må kjenne til barnets behov.
- Skolen må bygge videre på arbeidet som har vært gjort i barnehagen.
- Skolen bør delta i ansvarsgruppen.
- Foreldre må samtykke til informasjonsoverføring mellom barnehage og skole.
- **Hva vet barnet selv?**
- I tillegg til informasjon om barnet og diagnosen er det viktig at skolen får innsikt i hva barnet selv vet om egen diagnose og hvilke begreper som benyttes for å snakke om diagnosen eller symptomene.

Faglig, sosial og fysisk inkludering av alle

innebærer fellesskap, deltagelse, medvirkning og utvikling.

- Fysisk tilgang til klassens/ gruppas fellesskap
- Mulighet til å bidra inn i fellesskapet
- Mulighet til å si sin mening om egen opplæring
- Deltakelse i læringsaktiviteter
- Deltakelse i det sosiale fellesskapet
- Sosialt og faglig læringsutbytte for alle

Tilpasset opplæring – hva er det egentlig?

Opplæringsloven kap 11:

”Opplæringen skal tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte eleven, lærlingen og lære kandidatene”.

- Tilpasset opplæring som overordnet prinsipp
- Tilpasset opplæring som et individrettet tiltak

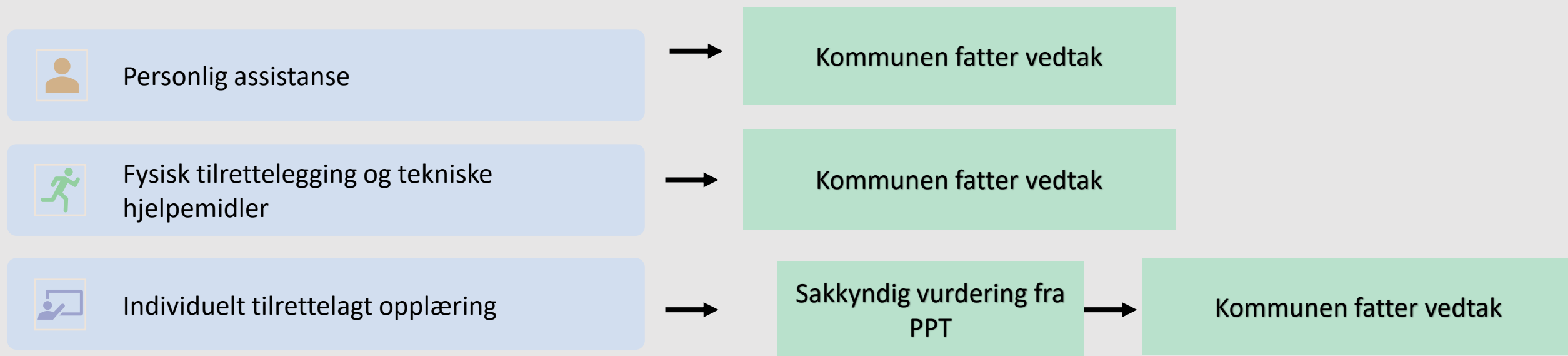
Pedagogiske tilpasninger

- Tid
  - Tempo
  - Initiativ
  - Organisering
  - Konsentrasjon
  - Sosialt
  - Tretthet, smerter, slitenhet
  - Fravær
  - Forutsigbarhet og struktur
-
- **Viktig med god kommunikasjon mellom skole og hjem for å få til en optimal tilrettelegging for barnet det gjelder**

Individuelt tilrettelagt opplæring (spesialundervisning)

- Opplæringsloven § 11-6 Individuelt tilrettelagd opplæring:
- *Elevar har rett til individuelt tilrettelagd opplæring dersom dei treng det for å få tilfredsstillande utbytte av opplæringa.*
  - **Individuell tilrettelagt opplæring**
  - **Rett til personlig assistanse**
  - **Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemidler.**

Individuell tilrettelegging

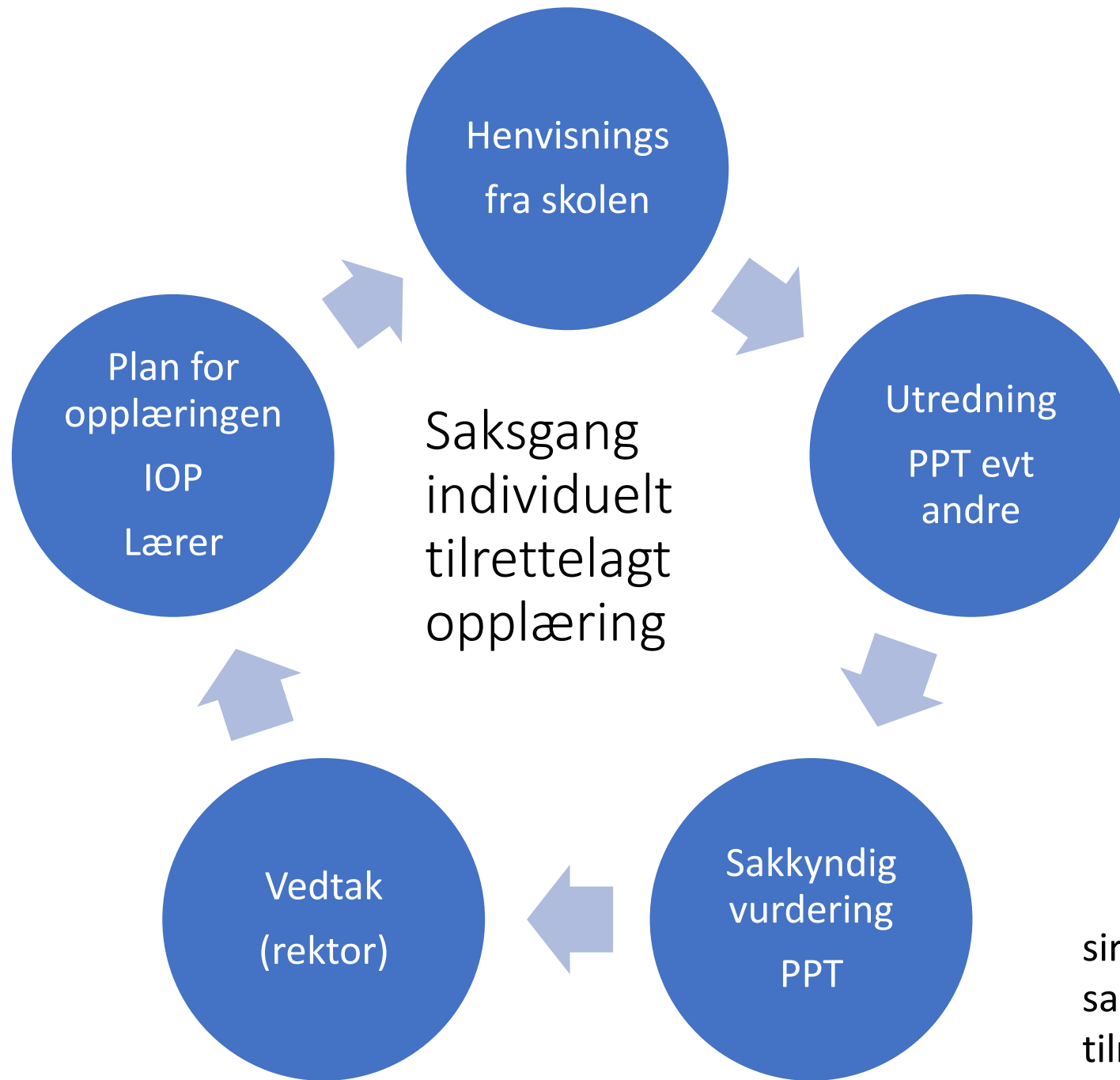
Flytdiagram som viser saksbehandling av individuell tilrettelegging i kommunen

Pedagogisk –psykologisk tjeneste (PPT)

Skal sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering der loven krever det

Veiledningsfunksjon – både individ- og systemrettet mot skolen

Må innhente kompetanse utenfra hvis de selv ikke innehar nok fagkompetanse i en sak

sirkeldiagram som viser saksgang for individuelt tilrettelagt opplæring

Behov for assistanse?

- Noen ganger kan barn ha behov for hjelp. Hjelp til å finne fram, henge med i lek eller gymtimen, komme seg til og fra, få med seg tingene sine, forstå oppgaver, regler og lek, knytte sko, få av og på seg tøy....mm.
- Noen barn trenger så mye hjelp at det kan være aktuelt med assistent
- Viktig: Assistenten skal **ikke erstatte lærere og venner** men være en støtte slik at barnet kan **fungere best mulig** i skolehverdagen **fysisk, psykisk, kognitivt og sosialt.**

Avklare barnet behov, og assistentens rolle og funksjon - hva trenger barnet hjelp til – og hva klarer de selv

- **Behov for praktisk assistanse?**

For eksempel til å:

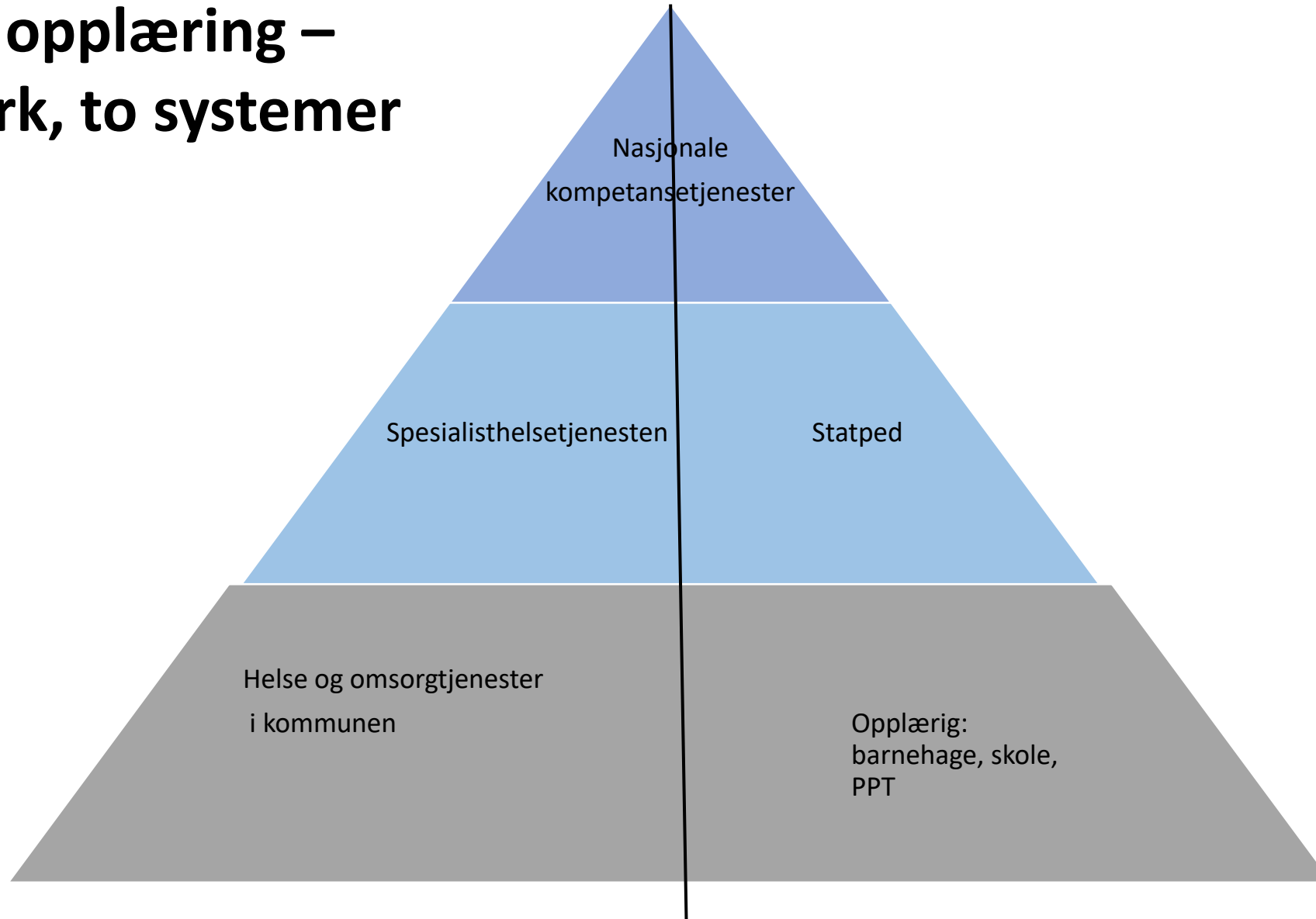
- Kles av/på i garderoben
- Komme seg på toalettet
- komme seg rundt på skolen
- Bli med på tur
- Bli med i lek i friminuttet

- **Behov for pedagogisk assistanse:**

For eksempel til å:

- komme i gang med arbeid
- forstå oppgaver
- holde fokus/huske
- følge opp opplæring fra faglærer

Helse og opplæring – to lovverk, to systemer

Pyramidediagram som viser oppbygningen i helse- og opplæringssektoren

Helsehjelp i skolen

Dekke grunnleggende
fysiologiske behov

Utvikle god
psykososial helse

Vedlikeholde ferdigheter
og forebygge
skjevutvikling/skader

Behandle
sykdomsrelaterte
symptomer

Omfang varierer ut fra elevens diagnose og funksjon

Bokser som angir hva helsehjelp i skolen skal dekke

Barnets rett til helsehjelp

Opplæringsloven

«Skolen skal aktivt drive et kontinuerlig og systematisk arbeid for å fremme helse, miljø og trygghet til elevene, både fysisk og psykososialt»

Helse- og omsorgstjenesteloven

Kommunen har ansvaret for å tilby helsefremmende og forebyggende tjenester i skolen (§3.2)

Det er kommunens «plikttil å legge til rette for samhandling mellom ulike deltjenester innad i kommunen og med andre tjenesteytere der dette er nødvendig» (§ 4.3)

Samarbeid og organisering av helsehjelp i barnehage og skole

Nasjonal faglig retningslinje (Helsedirektoratet, 2017):

[Samarbeid mellom helse- og omsorgssektoren og utdanningssektoren om barn og unge som trenger samordnet bistand](#)

- Etablere samarbeidsrutiner slik at barn/foreldre opplever helhet og sammenheng.
- Sektorene bør utfylle hverandre og nyttiggjøre seg hverandres kompetanse.
- Samarbeidet må være strukturert og fleksibelt.

Plan for psykososial ivaretagelse

- En i personalet som har litt ekstra ansvar for eleven
  - Tilrettelegge for jevnlig samtaler
  - Planlegge uke, skoledag, klassesstime, aktivitet/tur
  - Utforske elevens opplevelser og følelser
- Styrke trygghet, mestring og opplevelse av kontroll og medbestemmelse

Nyttige lenker

- [Fra eldst til yngst - En veileder fra kunnskapsdepartementet med anbefalinger om hvordan en god overgang kan planlegges og tilrettelegges](#)
- [Skolestart – Rettigheter i grunnskolen for funksjonshemmede barn og deres foreldre – Oppsiden](#)
- [Opplæringsloven](#) (gjelder til 1.8.24)
- [Rammeplan for SFO](#)
- [Læreplanverket for Kunnskapsløftet](#)
- [Helsehjelp i barnehage og skole](#)
- [Hva er nytt i ny opplæringslov? | udir.no](#)